

ΝΑΥΤΕΜΠΟΡΙΚΗ
Σάββατο 10 Μαΐου 2008

SEPA: ΑΠΟ ΤΗΝ ΘΕΩΡΙΑ ΣΤΗΝ ΠΡΑΞΗ

Του Χρήστου Βλ. Γκόρτσου
Γενικού Γραμματέα Ελληνικής Ένωσης Τραπεζών

Από τις 28 Ιανουαρίου 2008, μετά από δυο χρόνια εντατικής προετοιμασίας, περισσότερες από 4200 ευρωπαϊκές τράπεζες, μεταξύ των οποίων και οι 24 τράπεζες μέλη της ΕΕΤ, ξεκίνησαν να παρέχουν στην πελατεία τους ηλεκτρονικές μεταφορές πιστώσεων (εμβάσματα) οι οποίες πληρούν τις προϋποθέσεις και τους όρους που ορίζονται πανευρωπαϊκά στο πλαίσιο λειτουργίας του Ενιαίου Χώρου Πληρωμών σε Ευρώ (SEPA).

Επίσης, από την 1^η Ιανουαρίου 2008, πολλές από τις εγκατεστημένες στη χώρα μας τράπεζες παρέχουν στην πελατεία τους τη δυνατότητα πληρωμής με πιστωτικές και χρεωστικές κάρτες οι οποίες πληρούν τις προϋποθέσεις και τους όρους που ορίζονται πανευρωπαϊκά στο πλαίσιο για τις κάρτες πληρωμών του Ενιαίου Χώρου Πληρωμών σε Ευρώ (SEPA Cards Framework - SCF).

Έως το τέλος του 2009, μετά και την ενσωμάτωση της Οδηγίας 2007/64/EK για τις υπηρεσίες πληρωμών στο εθνικό δίκαιο των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, θα αρχίσει να παρέχεται από τις εγκατεστημένες στη χώρα μας τράπεζες και το τρίτο ηλεκτρονικό εργαλείο πληρωμών του SEPA, δηλαδή οι άμεσες χρεώσεις (πάγιες εντολές).

Η ΟΔΗΓΙΑ ΓΙΑ ΤΙΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΠΛΗΡΩΜΩΝ ΣΤΗΝ ΕΣΩΤΕΡΙΚΗ ΑΓΟΡΑ

Μετά την ενσωμάτωση της Οδηγίας 2007/64/EK θα ρυθμίζονται κατά τρόπο ενιαίο σε όλα τα κράτη μέλη οι υποχρεώσεις και τα δικαιώματα τόσο των φορέων παροχής υπηρεσιών πληρωμών όσο και των χρηστών των μέσων και εργαλείων πληρωμών τα οποία καλύπτονται από την Οδηγία.

Αν ήθελε κανείς να συνοψίσει τις σημαντικότερες αλλαγές που επέρχονται με το νέο πλαίσιο, θα μπορούσε να αναφερθεί στα ακόλουθα:

- Οι νέες ρυθμίσεις θα εφαρμόζονται σε όλες τις υπηρεσίες πληρωμών προς φυσικά πρόσωπα και επιχειρήσεις, που διενεργούνται σε ευρώ ή στο εθνικό νόμισμα οποιουδήποτε κράτους μέλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης.
- Διευρύνεται η κατηγοριοποίηση των φορέων παροχής υπηρεσιών πληρωμών με την εισαγωγή της έννοιας του «ιδρύματος πληρωμών». Τα εν λόγω «ιδρύματα πληρωμών» αποτελούν επιχειρήσεις άλλες εκτός των τραπεζών και των ιδρυμάτων ηλεκτρονικού χρήματος που θα έχουν τη δυνατότητα εφόσον αδειοδοτηθούν να παρέχουν υπηρεσίες πληρωμών σε ολόκληρη τη γεωγραφική περιοχή της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Τα ιδρύματα πληρωμών, η λειτουργία των

οποίων αναμένεται να ενισχύσει τον ανταγωνισμό από την πλευρά της προσφοράς, θα έχουν ορισμένα «πλεονεκτήματα» έναντι των λοιπών παραδοσιακών φορέων παροχής υπηρεσιών πληρωμών, όπως η εφαρμογή χαλαρότερων κανόνων προστασίας του χρήστη υπηρεσιών πληρωμών, ωστόσο θα υπόκεινται σε απαιτήσεις κεφαλαιακής επάρκειας και εσωτερικής οργάνωσης και θα εποπτεύονται από τις αρμόδιες εποπτικές αρχές του κράτους μέλους εγκατάστασής τους.

- Επιβάλλονται πολύ σημαντικές απαιτήσεις πληροφόρησης των τελικών χρηστών, τόσο πριν όσο και μετά από την πληρωμή ή την είσπραξη. Οι εν λόγω απαιτήσεις πληροφόρησης αναπόφευκτα θα οδηγήσουν στην υιοθέτηση νέων ή στην αναβάθμιση υφιστάμενων συστημάτων και διαδικασιών πληροφόρησης και καταγραφής. Θα αφορούν δε τόσο τις μεμονωμένες συναλλαγές πληρωμών ή εισπράξεων όσο και αυτές που διενεργούνται βάσει σύμβασης-πλαίσιου.
- Καθιερώνεται ενισχυμένη προστασία των χρηστών υπηρεσιών πληρωμών. Συγκεκριμένα, εισάγονται ρυθμίσεις αναφορικά με τη δυνατότητα ανάκλησης μιας ηλεκτρονικής άμεσης χρέωσης έως και οκτώ εβδομάδες μετά τη χρέωση του λογαριασμού του οφειλέτη και μέγιστο χρονικό σημείο επιστροφής του ποσού της χρέωσης στο λογαριασμό του δέκα εργάσιμες ημέρες μετά την υποβολή σχετικού αιτήματος. Εφόσον η εξουσιοδότηση του οφειλέτη για τη διενέργεια μιας άμεσης χρέωσης δεν υφίσταται ή έχει παρέλθει ο χρόνος ισχύος της, το χρονικό διάστημα ανάκλησης επεκτείνεται από τις οκτώ εβδομάδες στους 13 μήνες. Επίσης, απαγορεύεται η επιβολή εξόδων πρόωρης ανάκλησης για πληρωμές και εισπράξεις που διενεργούνται στο πλαίσιο σύμβασης, εφόσον η τελευταία διαρκεί πέραν του έτους.
- Περιορίζονται οι χρόνοι ολοκλήρωσης μιας συναλλαγής πληρωμής και πίστωσης του λογαριασμού του δικαιούχου. Συγκεκριμένα, ο φορέας παροχής υπηρεσιών πληρωμών του πληρωτή οφείλει να πιστώσει το λογαριασμό του φορέα παροχής υπηρεσιών πληρωμών του δικαιούχου έως το τέλος της επόμενης εργάσιμης ημέρας¹ από την ημερομηνία λήψης της εντολής πληρωμής. Ο φορέας παροχής υπηρεσιών πληρωμών του δικαιούχου οφείλει με τη σειρά του να πιστώσει το λογαριασμό του δικαιούχου το αργότερο την ίδια εργάσιμη ημέρα κατά την οποία πιστώθηκε ο λογαριασμός του με το ποσό της πράξης πληρωμής και να μεριμνά ώστε το ποσό της πράξης πληρωμής να είναι στη διάθεση του δικαιούχου αμέσως μόλις πιστωθεί με το ποσό αυτό ο λογαριασμός του.
- Εισάγονται μειωμένες ευθύνες του πληρωτή για μη εγκεκριμένη χρήση εργαλείου πληρωμών, μέχρι ανώτατου ποσού 150 ευρώ, για τις ζημίες που απορρέουν από τη χρήση απολεσθέντος ή κλαπέντος εργαλείου πληρωμών εκτός εάν ο πληρωτής λειτούργησε με δόλο ή βαριά αμέλεια. Η εν λόγω διάταξη πρακτικά συνεπάγεται την υποχρέωση κάλυψης της οποιας ζημίας, πέραν των 150 ευρώ, από τον φορέα παροχής υπηρεσιών πληρωμών ακόμα και στην περίπτωση αμέλειας του πληρωτή/ πελάτη του.

¹ Έως την 1^η Ιανουαρίου 2012 ο πληρωτής και ο φορέας παροχής υπηρεσιών πληρωμών μπορούν να συμφωνούν διαφορετική προθεσμία που δεν μπορεί να υπερβαίνει τις τρεις εργάσιμες ημέρες. Οι προθεσμίες αυτές μπορούν να παρατείνονται κατά μία επιπλέον εργάσιμη ημέρα για τις πράξεις πληρωμής που εκτελούνται σε έντυπη μορφή.

ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΟΥ SEPA ΚΑΙ ΤΗΣ ΟΔΗΓΙΑΣ ΓΙΑ ΤΙΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΠΛΗΡΩΜΩΝ ΣΤΗΝ ΕΣΩΤΕΡΙΚΗ ΑΓΟΡΑ ΣΤΑ ΠΙΣΤΩΤΙΚΑ ΙΔΡΥΜΑΤΑ

Ο τρόπος λειτουργίας των πιστωτικών ιδρυμάτων θα επηρεαστεί σημαντικά από τις προαναφερθείσες αλλαγές τόσο σε ό,τι αφορά την πρακτική υλοποίηση του Ενιαίου Χώρου Πληρωμών σε Ευρώ όσο και λόγω του νέου ρυθμιστικού πλαισίου που θα διέπει τις υπηρεσίες πληρωμών, βάσει της ενσωμάτωσης στο ελληνικό δίκαιο των διατάξεων της σχετικής Οδηγίας. Σημαντικές επιπτώσεις αναμένονται ιδίως στον τρόπο εσωτερικής οργάνωσής τους και στον τρόπο διενέργειας των συναλλαγών, τόσο σε επίπεδο υποδομών όσο και στις σχέσεις τους με την πελατεία τους. Η προσαρμογή στις νέες απαιτήσεις προϋποθέτει σε πολλές περιπτώσεις την υιοθέτηση νέων συστημάτων, ενώ ταυτόχρονα παρέχονται αρκετές δυνατότητες για την παροχή νέων υπηρεσιών από τις τράπεζες.

Σύμφωνα με στοιχεία από όλες τις πρόσφατες μελέτες οικονομικών επιπτώσεων προσαρμογής των πιστωτικών ιδρυμάτων στον SEPA και στην Οδηγία², προκύπτει ότι ο ευρωπαϊκός τραπεζικός κλάδος θα επενδύσει συνολικά, κατά μέσο όρο, μεταξύ 8 και 11 δισεκατομμυρίων ευρώ. Μέρος αυτής της επένδυσης αντιστοιχεί και για τα εγκατεστημένα στη χώρα μας πιστωτικά ιδρύματα με στόχο τη μέγιστη αξιοποίηση από τους καταναλωτές και τις επιχειρήσεις των ευκαιριών που παρέχουν τα σύγχρονα διεθνοποιημένα τραπεζικά συστήματα. Με αυτή την έννοια η προσαρμογή του ελληνικού τραπεζικού συστήματος στο νέο πανευρωπαϊκό περιβάλλον πληρωμών δεν αποτελεί απλών και μόνο μια υποχρέωση συμμόρφωσης, αλλά και μια ευκαιρία εξέλιξης. Προς το σκοπό αυτό θα πρέπει:

- να υπάρξει σωστή διαχείριση και έγκαιρη προετοιμασία του τραπεζικού κλάδου για την ενσωμάτωση των διατάξεων της Οδηγίας στο ελληνικό δίκαιο. Η Ελληνική Ένωση Τραπεζών στο πλαίσιο του καταστατικού της ρόλου θα συνδράμει τις τράπεζες μέλη της στην επίτευξη του συγκεκριμένου στόχου,
- να βελτιωθεί η αποτελεσματικότητα των παρεχόμενων υπηρεσιών πληρωμών, μέσω, ενδεικτικά, της αυτοματοποίησης τους και της εναρμόνισης και τυποποίησης προϊόντων και υπηρεσιών πληρωμών,
- να υπάρξει αλλαγή παγιωμένων συνηθειών δεκαετιών αναφορικά με τον τρόπο διενέργειας των πληρωμών. Η χρήση μετρητών και επιταγών πρέπει να δώσει τη θέση της στη χρήση των σύγχρονων ηλεκτρονικών εργαλείων πληρωμών, όπως είναι οι διατραπεζικές μεταφορές πιστώσεων, οι άμεσες χρεώσεις και τα εναλλακτικά κανάλια διενέργειας πληρωμών όπως τα ATM και η ηλεκτρονική τραπεζική,
- να αναπτυχθούν μέθοδοι τιμολόγησης ανάλογα με τις ιδιαίτερες ανάγκες και απαιτήσεις της πελατείας κάθε τράπεζας, και
- να εξασφαλιστούν οικονομίας κλίμακας και σκοπού.

² Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, “The economic impact of the single euro payments area”, Αύγουστος 2007 και McKinsey & Company, “On the road to SEPA – The impact of the Payment Services Directive”, Ιούνιος 2007.

Πιστεύω ότι το αφιέρωμα του παρόντος ειδικού τεύχους της Ναυτεμπορικής θα συμβάλει θετικά στο διάλογο που είναι απαραίτητο να αναπτυχθεί μεταξύ όλων των εμπλεκόμενων φορέων, ώστε να διαμορφωθεί και στη χώρα μας, με όρους αποτελεσματικότητας, διαφάνειας, ασφάλειας και ανταγωνιστικότητας, το νέο περιβάλλον διενέργειας πληρωμών.